

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_12_INOVACE_CJL_KDL_23

Digitální učební materiál

Sada: Komplexní jazykové a stylistické rozbor pro vyšší gymnázium

Téma: Jazykový rozbor – neumělecký text odborného stylu

Autor: Mgr. Dagmar Kadlecová

Předmět: Český jazyk

Ročník: 3.ročník VG

Využití: Studijní materiál určený pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál slouží k procvičení učiva z oblasti odborného stylu, lexikologie, morfologie a syntaxe.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Bipolarita – nové rozložení sil

Druhá světová válka a kapitulace mocností Osy změnily od základu politickou situaci ve světě. Z kruhu velmocí vypadlo Německo, Itálie a Japonsko (státy Osy). Stará Evropa definitivně ztratila svoji kdysi vedoucí roli ve světové politice. Do mocensko-politického vakua, které po sobě zanechaly mocnosti Osy, pronikly dva vítězné státy – USA a SSSR.

Tyto rozvíjející se světové velmoci determinovaly budoucí politická rozhodnutí týkající se celého světa. Oba státy představovaly úplně novou mocenskou kvalitu, protože disponovaly atomovými zbraněmi: USA od r. 1945, SSSR od r. 1949. Jejich cesta k postavení supervelmocí – z hlediska zbrojní techniky – vedla přes vývoj vodíkové bomby (1952 v USA, 1953 v SSSR) až po dnešní systémy jaderných zbraní.

Ostatní tři vítězné mocnosti, Velká Británie, Francie a Čína, i přes svůj nukleární potenciál nebyly schopny tuto cestu zvládnout. Proto ani nedosáhly statutu supervelmocí. Jejich postavení ve světě – bez vlastní mocenské báze po druhé světové válce – bylo odůvodněno výhradně politicky.

Po roce 1945 se světová politika nesla ve znamení přechodu od multipolarity (vícepólovosti) k bipolaritě (dvoupólovosti). Tento přechod k „vládě dvou bloků“ při tom neprobíhal pokojně, ale v tvrdé konfrontaci (Studená válka). Dodatečnou dimenzi nabyla bipolární politika existencí dvou zásadně odlišných společenských systémů, z nichž každý považoval svoji ideologii za samospasitelnou.

Zdroj: HARENBERG, Bodo. Kronika lidstva. 7. vyd. Praha: Fortuna Print, 2003, 1319 s. ISBN 8073210681.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Vysvětlete pojem bipolarita.
2. V jakém roce vynalezlo SSSR vodíkovou bombu?
3. Zařaďte text k funkčnímu stylu, určete jeho funkci a slohový postup a pojednejte o jazykových prostředcích užitých v textu.
4. Úkoly z morfologie
 - a) Určete jmenné kategorie:
z velmocí -
determinovaly -
 - b) Uveďte tvar 1. pádu k číslovce dvou a určete jejich druh.
 - c) Určete slovní druh: samospasitelnou, jejich, každý
 - d) Vyhledejte ve druhém odstavci předložky a určete jejich druh.
5. Úkoly z lexikologie
 - a) Napište k těmto slovům synonyma: determinovaly, ideologii
 - b) Napište k těmto slovům antonyma: ztratit - , nabyla -
 - c) V prvním odstavci najděte mnohovýznamové slovo a vysvětlete jeho význam.
6. Úkoly ze syntaxe

Do mocensko-politického vakua, které po sobě zanechaly mocnosti Osy, pronikly dva vítězné státy – USA a SSSR.

 - a) O jaký druh souvětí se jedná?
 - b) Kolika větami je souvětí tvořeno?
 - c) Určete vedlejší větu tohoto souvětí.
 - d) Určete ve vedlejší větě souvětí větné členy.
7. Vysvětlete rozdíl mezi nabýt a nabít.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

1. Vysvětlete pojem bipolarita.

(Vláda dvou bloků, použití při historické terminologii týkající se Studené války)

2. V jakém roce vynalezlo SSSR vodíkovou bombu?

(1953)

3. Zařaďte text k funkčnímu stylu, určete jeho funkci a slohový postup a pojednejte o jazykových prostředcích užitých v textu.

(Odborný funkční styl, seznámení s fakty, odborný popis)

4. Úkoly z morfologie

a) Určete jmenné kategorie:

z velmocí (2.p., č. mn., rod ž., vz. kost)

determinovaly (3. os., č. mn., vid nedokonavý, čas minulý, způsob oznamovací, rod činný)

b) Uveďte tvar 1. pádu k číslovce dvou a určete jejich druh. (dvě, základní)

c) Určete slovní druh: samospasitelnou, jejich, každý (přídavné jméno, zájmeno přivlastňovací, zájmeno, neurčité)

d) Vyhledejte ve druhém odstavci předložky a určete jejich druh.

(od, k, z, přes, po – původní)

5. Úkoly z lexikologie

a) Napište k těmto slovům synonyma: determinovaly, ideologii (určovaly, světový názor)

b) Napište k těmto slovům antonyma: ztratit (najít), nabyła (pozbyła)

c) V prvním odstavci najděte mnohovýznamové slovo a vysvětlete jeho význam.

(Vakuum – prostor bez plynů a par, právní vakuum – neexistence zákonů, politické vakuum – neexistence jiných či nových politických názorů)

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

6. Úkoly ze syntaxe

Do mocensko-politického vakua, které po sobě zanechaly mocnosti Osy, pronikly dva vítězné státy – USA a SSSR.

- a) O jaký druh souvětí se jedná? (Souvětí podřadné)
- b) Kolika větami je souvětí tvořeno? (dvěma větami)
- c) Určete vedlejší větu tohoto souvětí. (přívlastková)
- d) Určete ve vedlejší větě souvětí větné členy.

Mocnosti – podmět, zanechaly- přísudek, Osy – přívlastek neshodný, po sobě příslovečné určení místa

7. Vysvětlete rozdíl mezi: nabýt a nabít.